

Landskap: *Måne*
 Härad: *Bjäre*
 Socken: *Houf*
 Uppteckningsår: *1941*

Upptecknat av: *Elva Elbsson*
 Adress: *Ekelid Nor*
 Berättat av:
 Född år: *1876* i *Småryd Västmanland*

<i>Jul i en ryggästuga i Bjäre på 1880-talet</i>	<i>s. 1-5.</i>	<i>L. U. F. 34</i>
<i>Slakt.</i>	<i>s. 1.</i>	
<i>Skramel av "blåvinn."</i>	<i>s. 1.</i>	
<i>Gästruparna, - lades äter i, - användes att rysta garn på.</i>	<i>s. 1.</i>	
<i>Brygd.</i>	<i>s. 2.</i>	
<i>Julbrännvinet.</i>	<i>s. 2.</i>	
<i>Brenning och pyntning.</i>	<i>s. 2-3.</i>	
<i>Lille julafon.</i>	<i>s. 3.</i>	
<i>Maträtter m. julen.</i>	<i>s. 3-5.</i>	
<i>Julakoster o. lekar, kortspel m. m.</i>	<i>s. 5.</i>	

I min barndom firade vi jul i mitt morförelädra hem, en stor bondgård med byggstuga 2 km från Båstad. Förberedelserna till jul började med gässlakten, sedan blev den stora slakten av gris / oxe och får. Gjusstörning var i min mors barndom en fest då allt gårdens folk skulle ha extra förläggning, men sedan har det blivit ett vardligt arbete. Vid slakten tillvaratogs "blåorna" vilka kalkades och tånjades så de blev stora, blåstes upp och ärtor ibades så de skrämlade. När de blev torra och genomskinliga. De blåorna blev isynnerhet stora, 2 1/2 à 4 dm i genomskärning. De hängde i den långa farstun ibland kunde det vara en fyra fem stycken. Vi barn hade dem att leka med, som de nu ha ballonger. Fårstupaorna drogs ut lades ärtor i och sattes ihop till en ring användes att nästa garn på så ny- stat skrämlade när det rullade.

Stur och ordning blev så Storbuk byggd och bak.
I min mors ungdom mättade de mättet själva av
korn, men senare har det ju kunnat köpas färdigt.
Hon talade också om att hon minner här de själva
brände julbrännvinet på början på 1650 talet.
Drängarna skulle göra i ordning ugnbrännnet av
ford kvistfri bokved smaklyttes så alla träen voro
jämna och lika stora. Ett par själva lavade brännnet
på ugnen, även det skulle göras noggrant så det inte
blev några luckor. Så skulle hela stugan skuras tak
och väggar, börja ryggåren och sedan neråt. Ett mycket
svårt och ansträngande arbete. Så stora ställningar
stodo ett par kvinnor och skurde med halmvirkes
sand och såpa, ett par andra stodo redan för och höll
de trasor till dem. Allt koppars och tenn skulle bläck
skuras, den stora järnkakelugnen borstas och ugn
nen bitlimmas. När allt var rent och fint skulle
stugan dras, den lita dröningen som varit uppe sen
midsommar skulle ersättas med den brogdröningen

Östra gaveln kläddes med ett backert mångfärgat
yller gaveltäcke värt i opphämta och kräppad när
Käggarna kläddes med blå och vitrandig linne, upp-
hämta vävnader. Detta skulle sedan sitta uppe till
midsommar då de hade samma rengöring och häng-
de upp vit linne draning, den skulle gnidas med
en gniesten så den blev mycket blank och stjär.
Itte i stall och sadugård skulle också rengöras, trä-
garna skulle rykalkas till ful, och gårdet rensades
sedan sattes två höga char en vid varje sida om
fjöstugodörren och lika dant mot kridgården
Stugan skulle vara i ordning tills dagen innan
julafton, lille julafton kallad. Då skulle julabulet
kokas och präsa gröten och drickablandning server-
as till kvällsmat som inledning till julen
Julaftons föremiddag var det dopp i grytan, mjöje-
bröd kallade de det, kokt kött och öl eller
drickablandning serverades till.

Klockan 3 finge gårdens folk och de främmade som
voro anlända kaffe och betbröd!

Utär alla sysslor voro undanstökade och kreaturen
fått sitt och alla voro samlade serverades "meat-ton."
Ett långbord dukades mitt över bordet hängde en lång
träarmad ljusstake med tjocka fatgjus uti.

På båda bräsändarna stearinljus i höga Messingstakar
Morfar hade sin plats vid överta bordsändan på hörabänk
framför honom ställdes Julosten och brännvinsflaskan
med 18tes namnskiffer på, och två glas. Alla
kunde ju inte få plats vid bordet det var över 30 per-
soner, varför barn och tjänare fingo vänta.

Morfar såg på bordsbönen högt sedan tog han först
av allt, han skar den stora hemlystade osten, slog upp
brännvin i de två glaset, tog själv det ena och bröd sin
granne, till höger det andra, sedan fick de två hästa
laget runt, liksom med ost och allt smörgäspålägg,
allt skulle ju avsmakas flera sorter korv pressgulta, kött
gärbröst samt ett par tre sorters bröd.

Efter brörgäsen kom den andra maten bestående av skinka, griskuvad, revbensspjäll, av somliga kallad "rishästle", köttfärskött och korvsenap och rödbetor, bruna bönor skärbonor brynt kål. Julöl, efteråt serverades klenäter med sylt. När alla voro mätta och borden utrymda gjordes det julkonster, vilka bestod uti att försöka vara som var starkets såsom dra kable lägga maskspänne, ska blaska dy ska till på snogen m. p. Skon kugg frågor och kugglekar förekom julklapparna kastades in och som de voro ganska många öppnas dörrarna ofta. Ett och annat julskott smäll också uti rum för. De äldre spelade brukas ett gammalt kortspel för 4 deltagare. På förlöt kvällen under lek och glim till bortåt kl. 9 da lut fisk potatis och senapsrår samt risgröt serverades kaffe och rötter och gäster hade färd under mellantiden. Till sist sjöngs unisont "År hälsad sköna morgon stund" men då var det också långt på full dags morgon